

[5.1] Begin van de Europese expansie (1500-1800)

De Portugezen gingen op ontdekkingsreizen op zoek naar een andere vaarroute naar Indië zodat ze niet meer afhankelijk waren van de Moslims voor zijde en specerijen. In **1488** bereikte de Portugezen het zuidelijkste puntje van Afrika, kaap de goede hoop. In **1498** bereikte de Portugezen India via een andere route. Hierdoor hadden de Portugezen een directe route naar India, op de route naar India bouwde de Portugezen en later andere Europese landen zogenoemde **factorijen**, dit was nederzetting bestaande uit een fort, haven verschillende huizen en pakhuizen. Hier dreven ze handel met de omwonende bevolking én konden schepen aanmeren als ze nieuwe voorraden nodig hadden. Ook de Spanjaarden waren op zoek naar een andere route naar India, zo dacht Columbus in 1492 India gevonden te hebben, maar dit bleek een totaal nieuw continent te zijn voor de Europeanen, Amerika.

Door verschillende ontdekkingsreizen maakten de Europeanen kennis met verscheidene soorten specerijen, stoffen en culturen. Door de wederzijdse handel waren beide partijen gebaad aan een constante handel, er ontstond een handelsroute. Je ging met spullen weg, verkocht die voor iets anders om uiteindelijk het gewenste product te kunnen kopen. Tot deze goederen behoorde ook mensen, bedrijven die een monopolie hadden op handel, gekregen van staat, vervoerden deze mensen, slaven. Ook de **WIC** (West-Indische Compagnie). Er werden in totaal tussen de elf en veertien miljoen slaven vervoerd over de oceaan. Toch waren deze nieuwe producten alleen voor de gegoede burger, want er kon maar een gering aantal goederen per keer mee.

Handelskapitalisme kwam sterk op met de toename van de internationale handel, hiermee werden ruwe producten ingekocht, ergens anders verwerkt om uiteindelijk weer verkocht te worden. Vooral de handelaren verdiende hier een goede boterham mee.

Portugal en Spanje waren het meest actief in Amerika, beide vormden ze daar een enorm rijk. Veel Europeanen gingen er heen als geluk zoekers. Ze handelden niet met de lokale bevolking, maar waren vooral bezig met de grondstoffen te delven voor het moederland. Een mooi voorbeeld van deze lokale uitputting waren de jaarlijkse zilvervloten, een zwaarbewapend konvooi bestaande uit schepen die tot de nok waren gevuld met zilver op weg naar Spanje. Toen de eerste successen te merken waren gingen ook andere landen zoals Engeland, Denemarken en Frankrijk en Nederland (voormalig) zich bemoeien met het veroveren van stukken land.

Door de vele plantages in Amerika en de grootte sterfte onder de inheemse bevolking door Europese ziekten, was er al snel een nijpend tekort aan werkkrachten, hierdoor ontstond de vraag naar werkmensen, slaven. De Europese landen speelden hier mooi op in door via Afrika naar Amerika te gaan, hierdoor had Amerika de beschikking over een constante stroom van nieuwe werkkrachten. Nederland was verantwoordelijk voor ongeveer 4 tot 5 procent van de totale slavenhandel. De Britten en Portugezen samen waren verantwoordelijk voor 70 procent.

Het **abolitionisme**, is het streven naar de afschaffing van slavernij. Het ontstond eind 18^e eeuw eerst in Engeland en kwam daarna snel op in Engeland, dit gebeurde doordat het normale volk doormiddel van boeken, geschriften en pamfletten op de hoogte werd gesteld over de gruwelijke omstandigheden waarin de slaven leefden en werden behandeld. Toch was het niet meteen de bedoeling om het afteschaffen, eerst werd de slavenhandel afgeschaft. In **1787** werd de Society for the abolition of the Slave Trade opgericht en zij streden voor de afschaffing van de slavenhandel.

De Europeanen waren niet de liefste veroveraars, zo werd de inheemse bevolking vermoord, verdreven en gedwongen werk te verrichten op grote plantages. Als ze niet stierven van de Europese ziekten dan was het wel wegens de verschrikkelijke omstandigheden waarin ze verkeerde. Toch was slavernij niets nieuws in die tijd, in Afrika was het al langer in gebruik. Europeanen zelf maakten amper mensen tot slaaf, vaak kochten ze aan de kust bij omgebouwde factorijen van lokale slavenhandelaren slaven in en werden ze daarna verscheept naar Amerika. Voor de slaven waren zij dus aangewezen op de Arabische en Afrikaanse slavenhandelaren. De omstandigheden aan boord van deze slavenschepen was slecht, zo slecht dat verschillende slavenhandelaren zelfs tegen de slavenhandel keerde, zoals John Henry Newton. Hij schreef hier zelfs een boek over *Amazing Grace*. Ondanks dat de inheemse bevolking niets wilde weten van de westerse landen konden zij weinig beginnen tegen de oppermachtige vuurwapens, snellere boten en modernere technieken. Opstanden waren daarom geen unieke gebeurtenissen maar hadden weinig tot geen invloed, meestal leidde het alleen tot erge lijfstraffen.

[5.2] Het wereldbeeld verandert

Door de verschillende wereldreizen die werden gemaakt door Europeanen, werd langzaam de complete wereld in kaart gebracht. Ook werd het heelal in kaart gebracht en werd een fundamenteel feit aan het wankelen gebracht, namelijk dat de aarde NIET het middelpunt vormt van het heelal maar dat dat de zon is. Dit ging tegen het gevoel van de normale mensen in, want ze zien de zon bewegen en de aarde niet. Toen het boek, met deze revolutionair ideeën, in bekendheid toenam werd het verbannen door de kerk. Copernicus.

[5.3] De Renaissance

De Italiaanse stadstaten hadden een vrij beleid, voor die tijd, met betrekking tot onderzoek en vrijheid van meningsuiting. Hier ontstond dan ook het idee om terug te gaan, qua architectuur, naar de tijd van de Grieken en Romeinen. De Renaissance, ook wel wedergeboorte, was dus eigenlijk de wedergeboorte van de Romeinse en Griekse Architectuur. De stroming van deze hervormers worden het **humanisme** genoemd, als aanhanger *humanist*. Naast de bouwstijl veranderde ook het denkbeeld over de mens zelf, van nietig persoon tot grote kosmos. Zij vormden hun ideeën op basis van de ideeën de Romeinen en Grieken. Mensen hoefden zichzelf niet meer op de achtergrond te plaatsen, iedereen was belangrijk en speciaal (iedereen leefde voor zichzelf, niet voor groep), het leven moest geplukt worden (Carpe diem) was de leuze en ten slotte iedereen moest zichzelf tot het maximale kunnen ontplooien en moest niet tegengehouden.

Steeds meer wetenschappers waren niet meer Geestelijke, zij waren dus ook niet gebonden aan de regels en voorschriften die de bijbel met zich meedroeg. Hierdoor gingen ze weer testen, experimenteren en vooral zelf logisch nadenken (rationalisme). Alles in de kunst van de middeleeuwen ging over het geloof, de belangrijkste kunstvoorwerpen waren dan ook geloof artefacten. Kunstenaars wilde niet een eigen stijl benadrukken, het ging uiteindelijk om het uitbeelden van het geloof. Hierdoor signeerde verschillende schilders hun schilderijen ook niet, ze wilde namelijk geen eigen stijl ontwikkelen. Tijdens de renaissance veranderde dit denkbeeld en gingen ze ook mensen, in detail, naschilderen.

Tijdens de contrareformatie ontstond er ook een nieuwe bouwstijl, de **barok**, een bouwstijl die was gebaseerd op die van de Romeinen en Grieken maar veel overdadiger was, dit om de macht van de kerk te benadrukken. Ook de absolute vorsten die zichzelf wilde bewijzen sloten zich aan bij deze bouwstijl. In de 18^e eeuw ontstond er ook een andere stroming, het classicisme. Zij bewonderden vooral de verhouding en harmonie van objecten en kunst van de Oudheid.

[5.4] Het wereldbeeld verandert

Het verschil in de kerk leidde in 16de eeuw tot een scheuring in de kerk, de katholieke en de protestante kerk. Zoals Erasmus die vond dat er onjuistheden in de bijbel stonden waar de kerk misbruik van maakte. De groep die besloot zichzelf af te scheiden van katholieke kerk worden de **hervormers** genoemd. Hun beweging heette de reformatie of de hervorming, lekker origineel. Omdat de kerken uit protest voortkwamen wordt het hervormde geloof ook wel protestants genoemd. Bij dit geloof werd alle pracht en praal van de kerken gestript en werd het naar zijn originele staat terug gebracht. De meest bekende hervormers zijn Maarten Luther en Calvijn.

Luther vond de eigen wetten van de kerk ongeldig, vond dat aflaten niet te koop moesten zijn, de bijbel weer centraal moest staan en niet alle handelingen en dat de paus en bisschoppen (ranken binnen de kerk) werden afgeschaft en dat de koning (plaatselijk) besloot welk geloof er werd aanboden op zijn land. Luther vond wel dat de onderdanen ALTIJD de koning moesten gehoorzamen.

Calvijn was juist van mening dat de onderdanen in opstand mochten komen als de koning zijn macht zou misbruiken. Of niet handelde ten goede van de bevolking. Maar Calvijn vond dat de koning geen zeggenschap had in de kerk en dat alle gemeente zelf, doormiddel van een raad van ouderlingen, werd bestuurt.

In Engeland ontstond de Anglicaanse Kerk doordat de koning (Hendrik VIII) van zijn vrouw wilde scheiden en de paus dit niet toestond. Toch lijkt deze kerk soort erg veel op de katholieke voorganger. De Concile van Trente, een raad bestaande uit de kerkleiders in Trente, kwam tussen 1545 en 1563 meerdere keren bij elkaar om te praten over veranderingen binnen de kerk. Iedere vorm van protestant tegen de katholieke kerk werd aan de lijst van ketterij toegevoegd en de rest bleef gehandhaafd, wel werd het moeilijker om aan een aflaat te komen, je moest er nu echt iets voor doen of serieus veel geld neerleggen. Het uitvoeren van deze maatregelen werd gedaan door de Jezuïeten.

De kerkelijke rechtbanken (inquisitie) veroordeelde alle vormen van ketterij binnen en buiten de kerk, waar de inquisitie was, waren brandstapels. Alle maatregelen van de katholieke-kerk word ook wel de contra reformatie genoemd.

[5.5] Het wereldbeeld verandert

De regeringsperiode van midden 17e eeuw tot 1789 wordt het Ancien Régime, het oude bewind genoemd. Deze periode kenmerkt zich door de absolute macht van de Franse koning en een ongekeerde rijkdom aan het koninklijk hof. In de loop van de 14e eeuw kregen steeds meer landen een koning, die opzoek was naar meer macht en manieren om zijn macht te waarborgen. Deze landen kregen langzaam een regeringsstructuur waar de koning de alleen macht had, ook wel het **absolutisme**. Dit werd gerechtvaardigt, volgens de koningen zelf, dat ze in opdracht van god handelden, ze hadden *droit divin*. Goddelijke permissie om te regeren. Hierdoor hoefden ze alleen verantwoording af te dragen aan god. Uiteindelijk namen de burgers deze absolute macht van de koning af in 1789. De koningen kregen deze absolute macht doordat ze doormiddel van sluike methodes en in samenwerking met de steden werden de edel mensen onder de koning geplaatst en moesten ze hun macht afstaan. En kregen ze militaire functies of een baan in het ambtenarensysteem.

De economie van deze absolutistische landen werden beschermt doormiddel van **mercantilisme**, oftewel er werden invoerbelastingen gezet op producten om zo de eigen markt te beschermen tegen het buitenland. Daarnaast zorgden de koningen ervoor dat ze in plaats van huurlegers vast staande legers hadden en dat alleen trouwe edelen militaire posities mochten vervullen. Hierdoor was de koning niet meer afhankelijk van edelen en hun troepen maar had hij de beschikking over een eigen leger.

Twee landen die geen absolute koning hadden in Europa waren Engeland en Nederland, beide hadden een republiek, dus de burgers waren aan de macht.

[3.1] Wetenschappelijke Revolutie (1650-1900)

De wetenschappelijke revolutie zorgde voor veel veranderingen in het leven van de normale burger, vaak door nieuwe innovaties en uitvindingen die werden gedaan doordat de wetenschappers op een andere manier keken naar de wereld en op een andere manier onderzoek verrichten. De kerk was tegen deze ontwikkeling omdat verschillende standpunten van de kerk werden ondermijnd en als onzin werden verklaart.

Oorzaken van de revolutie waren:

Het veranderden **wereldbeeld** door de wereldreizen, een ontwikkeling op het goed gebied van ambachtelijke beroepen, de **verbeterde instrumenten** werden accurater en beter, door het analyseren van verschillende Griekse en Romeinse werken werd het zelfbeeld van de mens veranderd en was het idee dat iedereen voor zichzelf ging nadenken in plaats van de grote groep te volgen.

Het **Rationalisme** van René Descartes kwam op, hier verkregen mensen kennis doormiddel van rationeel na te denken. Het idee was dat als iedereen zelf logisch gaat nadenken de meeste problemen van een gemeenschap vanzelf zouden worden opgelost. Een tegenhanger hiervan was het **Empirisme** van John Lock, hierbij werd kennis vergaart doormiddel van je zintuigen.

Door de nieuwe manier van denken werden gebeurtenissen uit de bijbel ontkracht, de mensen geloofde niet meer in 'magie' maar wilde een natuurkundig onderbouwde uitwerking zien. Hierdoor groeide de kritiek op de kerk. Het fundament van de kerk, die de afgelopen eeuwen alleen in macht was toegenomen werd hierdoor weggevaagd. Hierdoor begonnen mensen aan steeds meer dingen van het normale leven te twijfelen, het zaadje voor de verlichting was geplant.

[3.2] Wetenschappelijke Revolutie leidt tot de Verlichting

De verlichters wilde de ideeën uit de wetenschappelijke revolutie terug laten komen in het dagelijks leven, de groep mensen die niet meer iets aannam als het in de bijbel stond groeide en hierdoor groeide ook de aanhangers van de verlichting, de verlichters.

De verlichters wilde het volgende veranderen:

De verlichters wilde een scheiding van koning en kerk en trokken de macht van de twijfel, doormiddel van onkrachten van tradities. Het geloof moest weer terug naar de basis en alle begekomen acties en gebeden moesten weg. Degene met macht hebben dat gekregen vanuit vertrouwen van het volk en moeten dit vertrouwen NIET

beschadigen. Locke en Rousseau waren beide voorstanders van het sociaal contract, waarbij de bevolking bepaalde rechten inleverde in ruil voor bescherming van de koning. De verlichter Montesquieu was van mening dat de macht hebbende partijen gescheiden zouden moeten zijn, dus een rechtsprekende macht (rechters), een wettelijke macht (regering / tweede kamer) en een uitvoerende macht (politie). Opvoeding werd belangrijker gevonden, ook al was dit meer een ding voor welgestelde gezinnen. Want de armen hadden geen geld voor school. De verlichters vonden daarom dat ieder kind vrij geboren was en dezelfde natuurrechten bezat. In werkelijkheid was dit natuurlijk anders. Doordat wetenschappers onderling gegevens gingen uitwisselen ontstond er een steeds grotere stroom aan kennis. Het belangrijkste boek van de verlichting werd de Encyclopedie, waarin alle gegevens van de wereld stonden. Diderot, samen met andere verlichters werkten decennia aan dit boek. De kennis die door de wetenschappelijke revolutie was ontstaan zorgde ervoor dat in de alle lagen van de bevolking de kennis over zaken toenam.

De veranderingen in de maatschappij maakte de meeste verlichters blij, maar ze zetten wel grote vraagtekens bij grotere vraagstukken waar het menselijke brein niet bij kan, zoals de oneindigheid van het heelal, de dood en hoe ver iemand nou kan leren. Maar de kennis die werd opgedaan zorgde ervoor dat meer ziektes geneesbaar werden, bouwtechnieken werden verbeterd en dat het maken van bepaalde producten sneller en makkelijker werd.

[3.3] De belangrijkste verlichters en hun invloed

Locke en Rousseau

Natuurrechten (iedereen had gelijke basisrechten en niemand kon bezig zijn van iemand anders) en **sociaalcontract** (bepaalde rechten van de burgers werden opgenomen door regering in ruil voor bescherming). Verschillende verlichters dachten verschillend over het sociaalcontract, maar ze waren allemaal van mening dat bijvoorbeeld de rechtsprekende macht zou moeten worden toegekend aan de regering, in ruil voor duidelijk en eerlijke regels. Want de overheid mocht in het regels geen onderscheid maken.

Zo schreef **Locke** dat Regering hun beleid moesten aanpassen zodat het voor elke groep gelijk is, belastingen alleen met toestemming van het volk mochten worden geheven, de burgers stonden vrij in het kiezen van een eigen godsdienst en mochten hier geen dwang onder bevinden, de staat moest elke vorm van geloof erkennen en gelijk behandelen en ten slotte mocht recht alleen gesproken worden door rechters en niet door andere mensen.

Rousseau was van mening dat iedereen gelijk was, recht op leven had en recht op eigendom en dat niemand eigendom is van iemand anders, ongeacht afkomst, religie enz. Zo zei hij dat het hebben van bezit in tegenstrijd is met het geven van gelijkheid, hierdoor was slavernij 'goed' te spreken, want beide uiterste zouden elkaar wegfilteren.

Montesquieu schepper van de trias politica. Hij stelde dat niemand meer dan 1 macht mocht uitvoeren, zo bleven de burgers beschermt tegen de willekeur van de overheid. En zo heeft iedereen eerlijke kans op een eerlijke rechtszaak.

Adam Smith zijn ideeën over een nieuwe economie zorgde voor een nieuwe verhouding tussen overheid en burger, hij was tegen het mercantilisme dat de overheid hanteerde en was voor een vrije markt, ofwel geen invoer- of uitvoerbelasting. Hierbij was het rationele denkniveau erg belangrijk, want de overheid zou zich grotendeels moeten terugtrekken en de burger zelf keuzes laten maken.

[3.4] Verandering in politieke cultuur

De nieuwe ideeën vonden hun weg naar de gewone burger doormiddel van gesprekken in de privé sfeer, bars, salons en koffiehuisen (uiteraard alleen de gegoede burger). Maar de boodschap werd ook verstoep in boeken, toneel- en muziekstukken.

In de meeste Europese landen heerste het absolutisme, een regeringsvorm waarbij één iemand aan de macht is en hij deze macht heeft verkregen doormiddel van goddelijke toestemming (droit divin). De koningen wilde graag hun macht centraliseren, ofwel bij hun houden. Dit zorgde voor de nodige spanningen op het gebied van bijvoorbeeld geloof. De publicatie van verlichtingsideeën werd scherp in de gaten gehouden en meestal vrij kort na uitgave verboden. Alleen in Engeland en het Republiek (nederland) was er enige mate van drukvrijheid, ondanks de strenge regels in Frankrijk werd er matig op gecontroleerd, hierdoor werden boodschappen lichtelijk verstoep om de straffen te ontlopen. Sommige vorsten gingen mee met hun tijd en namen sommige verlichtingsideeën over in hun politiek. Deze groep vorsten werden ook wel de verlichte vorsten genoemd, dit betekende niet dat ze alles toegaven en de

burgers rechten teruggaven of zelf een stapje terug deden, nee ze gingen meedenken tijdens het maken van beslissingen wat eventueel in het voordeel zou zijn voor de burgers. Zo werden ook verschillende verlichtingsdenkers uitgenodigd op verschillende koninklijke hoven, maar in praktijk veranderde er weinig voor de normale boer.

[3.5] De Onafhankelijkheidsoorlog in de VS

Drie redenen voor het uitbreken van de onafhankelijkheidsoorlog.

1) Verzet tegen de nieuwe belastingen van de Britten

Door de oorlogen die de Britten uitvochten met verschillende werelddelen was de staatskas continue leeg, de Britten dachten dit op te lossen door hun koloniën, waaronder de VS mee te laten betalen aan oorlogen waar zijzelf niets aan hadden. Dit stuitte dan ook op groot verzet. Het motto werd dan ook No taxation without representation. Geen belasting zonder zeggenschap. Aangezien de koloniën geen zetels hadden in het parlement en dus niet mee konden beslissen over wetgeving en regelgeving die hun aan ging.

2) Door verlichtingsidealen was er meer behoefte aan eigen zeggenschap.

Via de brieven, kranten, tijdschriften en boeken, kwamen ook de verlichtingsideeën naar Amerika toe. En ze vielen hier in goede aarde. Doordat de generatie van kolonisten in Amerika geen directe connectie meer had met het moederland, ontstond er groei naar eigen vrijheid.

3) Een onbuigzame koers van de Britse koning

De koers van de toenmalige koning, George III, kwam totaal niet overeen met de koers en de wil van de kolonisten. Dit leidde tot een confrontatie tussen de twee, wat uitliep in de onafhankelijkheidsoorlog. Beide landen zochten uiteindelijk de confrontatie op, ondanks dat er ook stemmen riepen om verzoening van beide kanten, werd er toch gekozen voor de gewelddadige aanpak.

Uiteindelijk verklaarden dertien Britse Koloniën zich gezamenlijk onafhankelijk, dit was in 1776. Ruim voor de Franse revolutie. George Washington was de leider en opperbevelhebber van het leger van de opstandelingen, na een 7-jarige oorlog 1775-1783, werd de oorlog uiteindelijk gewonnen door Amerika en werd het erkend als een zelfstandige staat door Groot-Brittannië.

[3.6] De grondwet van de VS weerspiegelt de ideeën van de Verlichting

De grondwet werd in Amerika ingevoerd in 1787, deze grondwet was gebaseerd op de ideeën uit de verlichting. De drie volgende punten waren het belangrijkste,

Om de vier jaar wordt er een nieuw president en vice-president aangesteld door het volk doormiddel van verkiezingen, hij is staatshoofd en heeft de uitvoerende macht. De wetgevende ligt bij het Congres, en de rechtsprekende macht ligt bij de rechters, ofwel de trias politica.

Iedereen is gelijk voor de grondwet, en zou dus ook zou behandeld moeten worden. Maar ook hier geldt een grote maar, aangezien vrouwen, zwarte mensen en veel andere groepen niet binnen de gelijkheid vielen. Maar ook slaven, zij werden gezien als 'eigendom' en hadden hierom geen rechten. Ook de voormalige bewoners van Amerika hadden het niet makkelijk, zij werden van hun grond gedreven en vermoord.

In de zuidelijke staten was slavernij nog toegestaan omdat hier de grootste plantages waren terwijl in de noordelijke staten slavernij was afgeschaft, hier zie je dus al dat de staten zelf ook nog grote mate van eigen recht hebben en er dus geen centrale macht was.

[3.7] De invloed van de Verlichting op de Franse revolutie

Gedurende de Franse revolutie was er een continue afwisseling van gewelddadige coupvergingen, gedurende een periode van 26 jaar waren er continue afwisselingen in de politiek, wat gepaard ging met grote maatschappelijke veranderingen. De verlichtingsideeën botsen met de realiteit. Dit doordat de kerk boven alle standen stond en geen belasting hoefde te betalen en dat het rechtssysteem niet gelijk was, zo kregen edelen lagere straffen dan mensen uit de derde of vierde stand.

Het kleine gedeelte van de burgers dat extreem rijk was geworden door de handel vond het niet eerlijk dat alleen edelen belangrijke functies konden vervullen, zij kwamen dan ook in opstand om zelf die belangrijke functies te kunnen bekleden. De 2% van de werklieden, die in de nijverheid werkte vond dat zij te lange werkdagen maakte, te zwaar werk leverde en hiervoor te weinig betaald krijgen. Het grootste gedeelte van de burgers 80%, was boer en

wilde meer land en gelijkere belastingen. Ook wilde zij af van de herendiensten. Door slecht bestuur en de vele oorlogen die Frankrijk aan het voeren was, was de staatskas altijd leeg, om weer nieuw leven te blazen in de economie wilde de Koning extra belastingen gaan heffen, hiervoor riep hij de Staten Generaal bij elkaar. De koning wilde de Adel en de Geestelijke meer belasting laten betalen. De Adel dacht met de steun van de geestelijke de stemming te overleven, maar de burgers besloten individueel te gaan vergaderen en hierdoor begon de eerste revolutie.

EERSTE REVOLUTIE De burgers publiceerde de Verklaring van de rechten van de mens, in de grondwet van 1791. De burgers dwongen de koning om mee te gaan en hun eisen officieel in te lijven. Doordat de koning bang was voor rellen en een mogelijke revolutie verbood hij eerst de bijeenkomst, maar toen dat niet werkte liet hij troepen naar Parijs komen. Hiervan schrokken de burgers waardoor ze in 1789 de Bastille bestormde, om zichzelf te kunnen bewapenen.

TWEEDE REVOLUTIE In 1791 probeerde Lodewijk XVI samen met zijn vrouw weg te komen uit Frankrijk, helaas werden ze onderweg herkend en gevangen genomen om uiteindelijk terechtgesteld te worden. Op 10 augustus 1792 werd Lodewijk XVI ontheven uit zijn functie als koning, nadat zijn paleis was bestormt door een volksmenigte, dit wordt ook wel de tweede revolutie genoemd. De Jacobijnen namen de macht en voerden met een schrikbewind recht.

De Jacobijnen wilde gelijkere rechten en vooral stemrecht voor iedereen. Ook voerden ze verschillende wetten en regels in waardoor basisbehoeften een maximale prijs kregen, het leger goed georganiseerd werd en dat de staat goed functioneerde. Het was zeker niet alleen maar positief want er iedereen die tegen het beleid was werd terechtgesteld.

Na dit schrikbewind kwam er een gematigde stroming aan de macht, de Girondijnen. Doormiddel van vijf personen, directeurs werd Frankrijk bestuurd. Jaarlijks werd een van de directeurs vervangen. Ook deze stroming kreeg het niet gemakkelijk, zo hadden ze veel problemen. Zoals:

- hongersnood
- vijanden bleven aanvallen
- de Franse adel kwam in opstand en probeerde de macht te krijgen

De opstand van de adel werd neergeslagen door troepen onder leiding van Napoleon Bonaparte.

Toen in 1799 Napoleon de macht greep, kon hij rekenen op zijn soldaten en viel hij in korte tijd grote delen van Europa binnen, hij voerde hier zijn grondwet in, code Napoleon, en voerde verschillende wetten en regels in zoals het namenregister en het rechts rijden. Iedereen was gelijk en niemand mocht worden veroordeeld zonder een eerlijke rechtszaak.

[3.8] Het Congres van Wenen

Na het verlies van Napoleon kwamen langzaam alle absolute koningen weer terug aan de macht, maar de bevolking had geproefd van vrijheid en wilde daarom niet terug naar het absolutisme. Toch bleven in veel landen de regels en wetgeving van Napoleons actief. In veel Europese landen kwamen er grondwetten die gebaseerd waren op de Verklaring van de Rechten van de Mens en de Burger.

Kenmerkende aspecten

18) Het begin van de Europese overzeese expansie.

25) Wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie.

29) Uitbouw van de Europese overheersing, met name in de vorm van plantagekoloniën en de daarmee verbonden transatlantische slavenhandel, en de opkomst van het abolitionisme.

19) Het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance en het begin van een nieuwe wetenschappelijke belangstelling.

26) De wetenschappelijke revolutie

20) De hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassiek Oudheid.

21) De protestantse reformatie die splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had.

23) Het streven van vorsten naar absolute macht.

27) Rationeel optimisme en 'verlicht denken' dat werd toegepast op alle terreinen van de samenleving: godsdienst, politiek, economie en sociale verhoudingen

28) Voortbestaan van het ancien regime met pogingen om het vorstelijk bestuur op eigentijdse verlichte wijze vorm te geven (verlicht absolutisme)

30) De democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap